

Καλομοίρης, που θα ξαναγοράσει στη Ρουσία, και του μαζέψει μερικά.

— Άμα, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, μπουκαώθῃ κόπως ὁ κ. Πάπ, θὰ πάψῃ νὰ λυσάι γιὰ τὴ Δημοτικὴ γλῶσσα καὶ θὰ πάψουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ γράφουν τοῦ κόσμου τὶς ἀνοησίες κάθε φορὰ.

*

ΔΙΣΚΟ βγάζει ὁ Μιστριώτης μὲ τὸ περίφημο μανιφέστο του, ποὺ δημοσιεύουμε καὶ μετὰ σ' ἄλλη σελίδα, καὶ ζητεῖ συντροφὴς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ πρέπει νὰ τὸν συντρέξουμε ὅλοι στὸ ἔργο του. Γιατὶ ὁ δυστυχισμένος, ὅπως κατέστησε, εἶναι νὰ τὸν λυπάται κανεὶς. «Ἐλεῖστε με, χριστιανοί»—καὶ νὰ τὸν ἐλεήσουμε. «Ὅλοι ὅσοι ὑπογράφουνται κάτω ἀπὸ τὸ μανιφέστο του—γιατὶ ἔραγε νὰ λείπει ὁ κ. Σταμάτιος Βλαβιάκης;—εἶναι οἱ ἐγλωττωκῶς ἀνάτοιοι τοῦ τόπου μας.

Λοιπὸν «Ἄσυλο τῶν ἀνιάτων» ἰδρύει ὁ χριστιανὸς καὶ τέτια ἄσυλα ἔχει χρέος ὁ κάθε φιλόφρων νὰ τὰ συντρέχει. Στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» λογαριάζουμε νὰ ἐκδώσουμε «κατάλογο εἰσφορῶν» γιὰ τὸ Γλωσσικὸ Ἄσυλο τοῦ Μιστριώτη.

*

ΠΑΡΑΣΗΜΟΦΟΡΕΘΗΚΕ ὁ κ. Ι. Δραγοῦμης τῆς Ἑλληνικῆς Προεδρίας τῆς Πόλεως μὲ τὸν ἀργυρὸ σκαυρὸ τοῦ Σωτήρα. Ἄν τὰ παράσημα κρεμιόντουσαν πάντα σὲ τιμημένα στήθια, θὰ λέγαμε πὺς καὶ τούτῃ τῇ φορὰ τὸ Ἑλληνικὸ παράσημο τίμησε σὺν ἁρετῇς ἑπαθλὸν ἕνα ἀληθινὸ πατριώτη καὶ ἕνα χαρακτήρα ἐλαιοδιόλου ἑσχωριστό. Μὲ ὅμως καὶ τὸ ξέρουμε ὅλοι πὺς τὰ παράσημα πολὺς φορὲς χρησιμεύουν γιὰ μερικὸς ὅ,τι καὶ οἱ σταυροὶ στὶς μάντρες, τὸ λέμε ξάστερα πὺς τὸ παράσημο δόθηκε στὸν κ. Δραγοῦμη, ὅχι γιὰ νὰ τὸν τιμήσει, ἀλλὰ γιὰ νὰ τιμηθεῖ καὶ ἑξαγινιστεῖ.

*

ΤΩΡΑ τελευταῖα οἱ φημερίδες μας πήρανε μὲ τέτια ἥθικὴ πόζα (μπορεῖ νὰναι καὶ ἀνῆθικη, δὲν ξέρουμε) ἀπέναντι στὰ θεατρικὰ ἔργα, ποὺ σὲ κάνει στ' ἀλήθεια νὰ βασίσῃς τὴν κοιλιά σου ἀπὸ τὰ γέλια. Μόλις παιχθεῖ κανένα ἔργο, κάπως ἀλαφροῦτσικο, τὰ θέατρα, θάβουν ἀμέσως τὴν ἑλλή μερὰ τὶς φωνὲς κατ' ἥθειαν, ἀνῆθικαν, νίσχροναν, καὶ ἔτσι νὰ περὶ καὶ τὸς τὸς δημοσιογραφικὴ παρασκηνία, ξαπνιάζονται καὶ ἀναπαύονται πὺς βλέπεις πὺς ὁ τόπος μας ἀρχίνησε νὰ κολυμπᾷ σὲ τέτια πλατὺ πλάγιο ἥθικης, ὥστε εἶναι φόβος νὰν τὸν χάσουμε—καὶ ὁλομόνῳ μας ὑπερὰ!

Προχθὲς μᾶς ἔλεγε κάποιος θεατρώνης.

— Ἐχῶ δύο τρία ἔργα διαλεχτά, μὰ τρέμω νὰν τὰν δάσω στὴ σκηνή, γιατί θὰ μοῦ ρηχτοῦνε τὴν ἄλλη μερὰ οἱ φημερίδες καὶ θὰ μὲ καταστρέψουν...

— Εἶναι ἀνῆθικα τὰ ἔργα;

— Ὅχι, ἰδερφέ μου. Εἶναι κάποιος ἀλαφροῦτσικο, μὰ ἔξυπνα καὶ χαριτωμένα...

— Αἱ, μὰ τότε;

νος μέσα στὸ βαθύριζο δέντρο. Βλέπεις τὸ δέντρο νὰ ζῇ ἀκόμα. Βγάζει φύλλα, δίνει καρπὸ, καὶ ἀπορεῖ ποῦθε δροσολογίεται μέσα σὲ τέτοια ξερσημιά. Εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ ἡ ψυχὴ μὲ τὰ θάνατά της στοιχεῖα, τὰ κρυφόννητα καὶ τὰ κρυφόμενα. Εἶναι ἡ γλῶσσα, τὰ ἥθη, ἡ θρησκεία. Εἶναι ἡ ἱερὴ ἡ παρὰ δόση ἀπὸ γονεὶς σὲ παιδί, καὶ αὐτὴ ὅχι μελετημένη, μὴτε καλλιεργημένη γιὰ ἰδιαιτέρους ἐθνικοὺς σκοποὺς, παρὰ ἔτσι, σὺν τῷ χορτάρι ποὺ καὶ σὲ φυλακὴς αὐτὴ νὰ φυτρώσῃ, θὰ βγάλῃ τὸ ἄνθος του. Τέτοιο εἶναι τὸ φυσικὸ τοῦ Ρωμοῦ, τέτοια ἡ φυλὴ του, καὶ γιὰ δαῦτο βαστάχτηκε καὶ μέσα στὰ σίδερα.

Χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν οἱ ἀμέτρητες ἐκαῖνες Κοινοότητες, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ζῶμεν καὶ ἐπὶ λαθὸν ὕλικο γιὰ τὸ ἔθνος. Ἀθάνατο τὸ ὕλικο, ἀθάνατο λοιπὸν καὶ τάποτέλεσμα, τὸ φύλαγμα δηλαδὴ τῆς φυλῆς στὰ πρὶ ἀπόκεντρα καὶ στὰ πρὶ ρημασμένα της μέρη.

§ 7

Ἡ Ἀθήνα—

Ὅχι τόσο γιὰ νὰ μᾶς δηγηθῇ τίποτις μεγάλα

— Καλέ, τί μοῦ λές! Καὶ μπορεῖς ἡ ἀρετὴ σου νὰ δρίσεις ποῦ ἀρχινάει ἡ ποῦ σταματᾷ ἡ ἥθικὴ τῆς κάθε φημερίδας;

Δίκιο εἶχε ὁ φίλος. Ποῦ ἀρχινάει καὶ ποῦ σταματᾷ ἡ περίφημη αὐτὴ δημοσιογραφικὴ ἥθικη; Δημοσιεύουμε λ. χ. ἀναγνώσματα ποὺ μποροῦνε νὰ κάνουν βίαιες τὶς «Κορναλίες» τῆς «Νέας Σκητῆς» νὰ κοκκινίσουν ἀπὸ ντροπὴ καὶ σιγολέγουνται κάποτε μερικὰ δημοσιογραφικὰ φερσίματα (ἐκδοίκαμοι λ. χ. καὶ τὰ τέττα) ποὺ δὲν ἔχουν καμὲν σκέτη μὲ τὴν ἥθικη. Καὶ ὅμως οἱ κακόμοιροι οἱ θεατρώνηδες στὸ ζήτημα αὐτὸ πολεμοῦνται λυσασμένα ἀπὸ τὶς ἥθικες φημερίδες μας.

*

ΝΑ, κατὰ τὴ γνώμη μας, μὲ ποῦ τρόπο θὰ μπορέσουν οἱ θεατρώνηδες νὰ βγάλουν αὐτὸν τὸν καινούριο μπελὰ ἀπὸ τὸ κεφάλι τους. Σὲ κάθε βίαιον, ὁ κομικὸς νὰ παῖρ ναι τὸ πρῶτ ὅλες τὶς φημερίδες, νὰν τὶς διαβάζει προσεχτικὰ, νὰν τὶς σκολιάζει καὶ, τὸ βράδι, βγαίνοντας τῇ σκηνῇ, νὰ λείει.

— Κύριοι καὶ κυρίες! Ἡ τῆς φημερίδας ἔγραψε σήμερὰ τοῦτο τὸ ἀνῆθικο, ἡ τούτῃ τὴν κακοῦστικη ψευτιά. Μὴ τὴν ἐξαγοράζετε!

Καὶ τότε βλέπουμε. Βάζουν αὐτὰς λογοκρισία στὸ θέατρο; Νὰ βάλει καὶ τὸ θέατρο λογοκρισία στὶς φημερίδες. Κ' ἔτσι θὰ γλυτώσουμε γλήγορα γλήγορα, μὲ τὴν ὁμοπαθητικὴ, νὰ πούμε, μέθοδο, ἀπὸ τὸ καινούριο αὐτὸ κακὸ ποὺ μᾶς παραναγοῦλιασε πῶς.

*

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ, ἡ πανηγυρικὴ, ἡ ἀποθεωτικὴ ἐπιτυχία τοῦ Καλομοίρη στὸ Ὁδείο τὴν Τετάρτῃ τὸ δειλινὸ, εἶχε καὶ τὸ μαῦρο σημάδι της—καὶ τὸ σημειώνουμε γιὰ νὰ χαρῇ ὁ κ. Πάπ. Μέσα στὴ σάλα τοῦ Ὁδείου ποὺ εἶτανε γιομάτη ἀπὸ κυρίες καὶ μερικὸς κυρίους, ὁχτὼ (ἀριθ. 8) μονάχα δημοτικιστὰδες μετρήσαμε. Τὸς κ. κ. Παλαμᾶ, Φωκᾶ, Χρηστομάνο, Δημητριάδη, Ποριώτη, Βουτιερῖδη, Μανρουδῇ καὶ Τυγκόπουλο. Οἱ ἄλλοι ἀστράφανε μὲ τὴν ἀπουσία τους—καθὼς γίνεται σὲ κάθε περίστασις ποὺ πρέπει νὰ φανοῦμε ἐπιτελοῦς πὺς εἶμαστε καὶ μετὰ δύναμη, ὅπως δὲ καὶ εἶμαστε, γιατί ἀλλιώτικα δὲ θὰ λυσσοῦσαν τόσο οἱ φημερίδες ἐναντίον τοῦ ἀγῶνα μας.

Ἄς εἶναι. Τέτια πράγματα, ποὺ ζημιώνουν ἥθικα τὸν ἀγῶνα μας, δὲν πρέπει νὰ γίνονται, γιατί ἔχουν καὶ τὸ ἄλλο κακὸ, τὸ ὅτι ἀποκαρδιώνουν ἕνα ποῦ ἔρχεται ἀπὸ τὴν ξενιτιά, σὺν τὸν Καλομοίρη, νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴν Ἰδέα καὶ βλέπει τέτια κρύα ἐρημιά γύρω του.

Γιὰ τὸ μεγάλο μουσικὸ ταλέντο τοῦ Καλομοίρη δὲν μποροῦμε νὰ πούμε τίποτα. Θὰ βρεθεῖ ὁ εἰδικὸς ποὺ θὰ μᾶς μιλήσῃ γιὰ τὸ

ταλέντο του ἀπὸ τὶς στήλες αὐτῆς. Ἐμεῖς τὸν κρίνουμε μοναχὰ ὡς ἐργάτη τῆς Ἰδέας καὶ γι' αὐτὸ μᾶς ἄρεσε ἡ κρίσις τοῦ καθηγητῆ κ. Φωκᾶ:

— Δὲν ξέρω, ἔλεγε σὲ φίλους του, ἂν εἶναι μεγάλος μουσικὸς ἢ ὅχι. Ξέρω μοναχὰ πὺς ἔχει τὸ θάρρος τῆς γνώμης του καὶ αὐτὸ εἶναι σπουδαῖο γιὰ τὸ Ρωμαῖκο!...

Καὶ τὸ θάρρος αὐτὸ ἰδούσε μὲ τὸ παραπάνον ὁ Καλομοίρης, διὰν ἀπάντησε σιγῇ-λιωτὰ χεροκροτήματα τοῦ κόσμου, μὲ τὰ κόλουθα παληκαρίσια λόγια:

— Βλέπετε τί καταφέρανε τὰ Ρούσσια ροῦμπλια, ποὺ γράφουν οἱ φημερίδες;

Γιατὶ ὅλο καὶ γιὰ Ρούσσια ροῦμπλια μιλοῦσαν οἱ πατριωτικὲς φημερίδες.

Ἡ κυρία Καλομοίρη καὶ ἡ δεσποινίδα Γεννάδῃ, ποὺ τραγοῦδῃσε μὲ τόση χάρη καὶ τέχνη τὰ τραγοῦδια τοῦ κ. Πάλλη, καταχεροκροτήθηκαν.

ΑΘΩΡΗΤΗ

Ὅλοι οἱ βλέπουν, ὁ Καλὴ, μὰ ἐγὼ θεωρῶ σε μόνον.

Κάποιος ἀνιάδης φεγγαριὸν σκορποῦνται ἀπ' τὴν ψυχὴ σου καὶ σμίγει καὶ ἀδερφώνει με αὐτὰς ὁ κρύφιος πόνος καὶ κρύβουν ἀπ' τὶς βέβηλες ματιὰς τὴν θείαν εἰδὴ σου.

Κ' ἔτσι, ὁ εἰκόνα μου ἀκρίβῃ, κρυμμένη ἀπ' ὅλους—μείνεις στὸ εἰκονοστάσι τῆς ψυχῆς τῆς ζήσης μου ἀδηγήτρα καὶ ραίνεις μὲ βαρυφύλλα τὸ δρόμο μου καὶ ὑφαίνεις τὸ θέλω καὶ τὸ ἄγαθὸ γιὰ μὴ καινούρια φύτρα.

Λευκάδα, Θεριστῆς τοῦ 908

ΑΔΑΚΙΟΣ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

GEWIDMET MEINER
FREUNDIN FRAU
ELISABETH KOLBE
in BERLIN

Τὸ παράθυρο εἶναι ὀρθάνοιχτο. Μπρὸς μου, ἕνα γαλανὸ χρῶμα, ἡμερὰ, γλυκὴ, βρίσκεται ἄξαφνα μέσα στὴν κάμαρα. Κλείνω τὰ μάτια, ἀπὸ τὸ λαμπρὸ φῶς, ἔπειτα τ' ἀνοίγω σιγὰ σιγὰ καὶ ἀπολαμβάνω.

Ἡ πρωϊνὴ χειμωνιάτικη δροσιὰ μπαίνει μέσα, καὶ μαζί της τὸ ἄρωμα τῶν ἀπείρων λουλουδιῶν τῶν ἀνθισμένων μουστουλιῶν.

Ἡ κορφή ἐνὸς σκαταμένου ἀπὸ τὸν κεραυνὸ

περιστατικὰ συνεδεμένα μὲ τὴν κλασσικὴν μας πρωτεύουσα, ὅσο γιὰ νὰ φωτίσῃ τὴ σκοτεινὴν τῆς ὑπαρξῆς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, μᾶς ἀφαιρᾷ ὁ δὴγός μας μερικὲς σελίδες ἱστορῶντας τὰ λίγα ποὺ μπορούσαν νὰ λεχτοῦν καὶ γιὰ κίνηνα. Τὸν ἀκολουθεῖ καὶ ἔδω, χωρὶς ὅμως νὰ χασομεροῦμε μὲ κατὰ γαλλικὴν περιγραφὴς τοῦ δέκατου ἑβδόμου αἰῶνα, ποὺ δὲ μᾶς βγάζουνε τίποτις οὐσίαι. Ἐπειδὴ, τί σημαίνει ἂν τοὺς ξένους τοὺς φιλεῖται καὶ τότε οἱ Ἀθηναῖοι μὲ γλυκὰ καὶ μὲ ριτισμὰτο, ἡ ἡμιόσανε καὶ μερικοὶ τοὺς ἰταλικά; Τὸ μόνον ποὺ κεντάει τὴν προσοχὴ μὲτα στὶς περιγραφὰς ἐκεῖνες εἶναι ἡ συναμῖλια Γάλλου ταξιδιώτη μὲ δύο Καλογέρους, ποὺ ἕνας τους, ἀφοῦ κορόιδευε τὸν ξένο κάμποση ὥρα καμώνοντας πὺς δὲν ἐννοιοθε, (ὑπνῶδα φαίνεται τοῦ καιροῦ ἐκείνου), ἀρχισε ἄξαφνα μακρινὴν ρητορικὴν γιὰ πρῶτους καὶ γιὰ παλαιὰ μεγαλεῖα, τελειώνοντας μὲ φιλιππικὸν πρὸς τὴν Εὐρώπῃ ποὺ μᾶς ἀφῆκε νὰ παρδοῦμε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ δὲ μᾶς βοήθησε, ὅστερ' ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ ἀτίμητα καλὰ ποὺ ἔδωσε στὸν κόσμον ἡ φυλὴ μας. Καὶ τὰ ὀνομάζει αὐτὰ τὰ ταπεινὰ τσαμπουνίσματα ὁ ἱστορικός μας ἀμεγάλωφρονα φιλοπατρίαν!

Τὸ περιστατικὸ ποὺ κάνει τὴν Ἀθήνα κέντρο

φοβερῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς τὸν αἰῶνα ἐκεῖνο εἶναι ἡ μπόμπα τοῦ Μορζίνη, καὶ τὰ θλιβερά της ἀποτελέσματα (1687). Ἐνα Παρθενῶν—τιμὴ φοβερὴ καὶ ὀλέθρια—πλήρωσε τότες τὸ ἔθνος γιὰ τὴν συμπαθῆα ποὺ ἔδειχτε στοὺς ξένους ποὺ ἐρχόντανε νὰ τὸ βγάλουν ἀπὸ τὸν Τούρκικο τὸ ζυγὸ γιὰ νὰ τὸ ρίξουνε στὸ δικό τους. Λές καὶ ἡ Νέμεση μᾶς τὴν ἔστειλε τὴν μπόμπα ἐκείνη γιὰ νὰ μᾶς πείσῃ πὺς δὲν τᾶξίζαμε τίποτα λευτεροῦννητο μνημεῖο. Ὅς τόσο ὁ πολὺς ὁ Μανιάτης ἔβγαζε λόγους καὶ ἔκαμνε προσευκὲς γιὰ τοὺς φιλόχριστους Βενετσιάνους!

Ὅλος ὁ δέκατος ὀγδοὺς αἰῶνας περνᾷ, καὶ δὲ βγάζει τίποτις ἐξιοσημεῖωτο ἢ Ἀθήνα. Μόλις στὰ 1814 βρίσκουμε τὴν Ἐταιρίαν τῶν Φιλομουσῶν. Πρόεδρος τῆς ὁ Καποδίστριας, καὶ μέλος τῆς ὁ Ἀλέξανδρος τῆς Ρουσίας. Συστημένη γιὰ σκοποὺς, στὴν ἀπανωσιὰ τουλάχιστο, ἀρχαιολογικῶς καὶ παιδευτικῶς. Ὅστε ἀρχίζει πάλι ἡ Ἀθῆνα νὰ γίνετα: κέντρο τῆς διανοητικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους. Κ' ἐπειδὴ ἡ διανοητικὴ αὐτὴ ἐνέργεια καὶ συνέργεια, ὅσο καὶ ἂν εἶτανε συνεδεμένη μὲ τὸ δασκαλισμὸ, ποὺ ἀποδείχτηκε σήμερὰ πὺς σταθῆκε καὶ ἀπὸ τὴ σκλαβιά πρὶ ὀλίθριος, ἀφῆκε ὅμως τρανὰ καὶ ἀλάθευτα σημάδια στὴ νεώτερη ἱστορία μας, κάποια ξίχωρη

πέυκου, μου δείχνει καταπράσινα τὰ λεπτούτσικα φύλλα του· ἀπὸ μακριὰ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς καρακάδας.

Ἀνασηκώνουμαι λιγάκι· στὸ βάθος ἕνα σιντόνι γαλάζιο, παστρικό, ἀσπιδόειον· ἡ θάλασσα.

Στέκουμαι ἔτοι παγωμένη μισόγυμνη καὶ θαυμάζω, θαυμάζω διαρκῶς, μὲ καὶ μὴ γιὰτὶ δὲν μπορῶ νὰ τυπώσω στὸ λευκὸ πανί, τὸ ἀπέναντί μου κάδρο....

Πόσες ιδέες δὲ σοῦ φέρνει στὸ κεφάλι μιὰ τέτοια θέα, μοναδική, ἀπερίγραπτη....

Πηδῶ μὲ ἀπόφασιν. Σὲ λίγα λεπτά εἰμ' ἔτοιμη. Κατεβαίνουμε βιαστικοί, καὶ νὰ μας ἔξω τοῦ σπιτιοῦ.

Διασχίζουμε τὴ φαλακρὴ δενδροστοιχία τοῦ περβολιοῦ· ἀπέραντη σιωπὴ βασιλεύει. Δὲν ἀκούς ἄλλο παρὰ τὸ τρίξιμο τῶν ποδιῶν στὰ ξερὰ φύλλα ἐπάνω.

Ὅσο προχωροῦμε ἡ σιγὴ λιγοστεύει· σ' αὐτάκια τρέχει σιγανό, μουρμουρίζοντας γλυκά, τὸ κατακάθαρο νερό· ἡ καλαμιὰ ἀναταράσσεται ἕνα φρρρρ ὑπόκοφο ἀκούεται· τὸ ἴδιο ὅπως μιᾶς κομψῆς γυναικας τὸ μεταξωτὸ μισοφόρι... ἡ καλαμιὰ γυναῖ κα δὲν εἶναι κι αὐτή;

Εἴμαστε ἔξω ἀπὸ τὸν κήπο. Στεκόμαστε ἀκίνητοι μὲρὸς οὐ θέαμα ποὺ μαγεύει.

Ὁ ἥλιος τώρα πρόβαλε ὀλόκληρος, γαλανὸς μὲ ἀκτίνες χρυσές, λαμπρές· τὰ βουνὰ ἔχουν ἕνα χρώμα ὀρίστο ἀκόμα· δὲν ἔχουν τὸ γαλάζιο τῆς ἡμέρας.

Ξεχωρίζουν οἱ λόφοι, ξεχωρίζουν τὰ κοντινὰ δάση, καὶ τὰ μεγαλειότερα δέντρα των, σηκώνουν μὲ αὐθάδεια τὸ κεφάλι.

Στὸ βάθος, δὺο μικρῶν χωριῶν τ' ἀσβεστωμένα σπιτάκια, λάμπουν στὸν ἥλιο σὰ νᾶναι μαρμαρένια, καὶ τὰ μαρμαρένια πλατάνια των, τοὺς χαρίζουν μιὰ κορινθία κίτρινη, σὰ χρυσή.

Μπρὸς μας ἕνα χωράφι φυτεμένο λάχανα.... τὰ φύλλα των, μὲ ὅλες τίς ἀποχρώσεις τοῦ πράσινου εἶναι κατακάθαρα καὶ σὰ βερνικωμένα.

Στὸ φράχτη καθεται ἕνα χνοῦδι, ἄσπρο, ἀδιόρατο σχεδόν.

Τὸ βράδυ εἶναι ἡ παγωνιά!

Προχωροῦμε πάντοτε.

Παίρνουμε ἕνα στενὸ μονοπάτι, κλεισμένο καὶ ἀπ' τίς δὺο μεριές ἀπὸ καλαμιές. Τώρα παίρνουμε ἄλλο, μέσα ἀπὸ χωράφι ἀπεριποίητο καὶ θεόξερο.

Ἕνας σκύλος ὡς κεῖ πᾶνω μᾶς ρίχνεται· ἀπ' τὴ γείτονική καλύβα· δὺο κότες καὶ ἕνας κόκορας ξεπετοῦνε τρομαγμένα ἀνάμεσα στὰ πόδια μας. Διασχίζουμε τὸ ποτάμι· μόλις κυλᾷ νερό ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος.

Τὰ πετράδια τοῦ λάμπουν σὰ μαργαριτάρια· ἕνα σπασμένο ποτήρι σοῦ δίνει τὴν ιδέαν τοῦ διαμαντιοῦ καὶ μιὰ σπασμένη μπουκαλά τὴν ἐντύπωση ἑνὸς μεγάλου ρουμπινιοῦ....

Ἐχεις ἕνα κόσμημα τέλει μὲρὸς σου, ἀνεχτίμητο ποὺ σὲ κάνει νὰ ξεχνᾷς τὰ μικροσκοπικὰ πετράδια ποὺ τὰ λέν πολὺ τιμὰ, ποὺ δουλεύεις καιρὸ γιὰ ν' ἀπολαύσης....

Ξεπερνῶμε καὶ τὸ ποτάμι· γυρίζω μὲ λύπη τὸ κεφάλι νὰ ξαναδῶ τὸ σύνολο τῶν πολυτίμων πετρελίων....

Ἀλλοίμονο! δὲν εἶναι πιά ἐκεῖ· οἱ ἀκτίνες τοῦ

ἡλίου, ἡ ἀλήθεια, ἔδωκε τὴ φωτιὰ· καὶ ἡ φαντασία ζύπνησε στὴν πραγματικότητα.

Ἀκούεται ἡ καμπάνη τοῦ χωριοῦ· σταυροκοποῦμεθα καὶ προχωροῦμε.

Νὰ ἡ ἐκκλησίαι· ἀκούονται οἱ ψαλμωδίες· εἶναι χρονιάτικη γιορτὴ καὶ φαίνεται ἔχουν δὺο ψαλτάδες.

Μπῆκαμε στὸ προαύλιο. Βρώμικο καὶ ἀκατάστατο· ποὺ καὶ τοῦ ἔχουν καρφώσει μέρσινες, ἔχουν ρίξει καὶ χᾶμω, ἔχουν ἀκουμπήσει καὶ στοὺς τοίχους μεγάλα κλαριά δάφνης.

Δὺο κυπαρίσσια στέκονται σὰν ἐκίνητοι στρατιῶτες στὴν πόρτα, καὶ στὰ πόδια τοὺς κάθεται ἕνας διακονιάρης ἄφρων, κακαρισμένος ἀπὸ τὸ κρύο.

Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ.... Ὁ παπᾶς στέκεται στὴν Ὁραία Πύλη· εἶναι μισόκοπος ἄνθρωπος· τὰ ψαρά μαλλιά του περμένε στὴν πλάτη του, τοῦ δίνουν ἕνα ὄφρος ἄγιου, ἕνα ὄφρος ποὺ τὸ χάνει ἔξω ἀπὸ τὴ θέα λειτουργία· ἔχει σταυρωμένα τὰ χέρια του ἀπάνω στὸ παχὺ στομάχι του, καὶ μοῦ φαίνεται πὺς πὺς πολὺ καμαρώνει παρὰ πὺς προσεύχεται.

Οἱ δὺο ψαλτάδες ψαλίζουν διαρκῶς, βοηθούμενοι ἀπὸ ἕνα σωρὸ κακοφωνιῶν παιδικῶν· οἱ ἀθεόφοβοι! δὲν ἄφησαν σκόλα μουσικὴ ποὺ νὰ μὴν τὴν δοκιμάσουν! μιὰ φασαρία γίνεται ἀπ' αὐτὲς τίς φωνὲς ἀνοικονόμητη! ἕνα ζυνν, ζυνν, ζυνν, σοῦ ταραίζει τ' αὐτιά καὶ κοιτάξεις ποὺ πόρτα νὰ φύγης.

Ὁ ἐπίτροπος, ἕνας κουλυχέρης, ξεπροβάλλει μὲ τὸ δίσκο.

Μιὰ χωρική ὁμορφὴ προχωρεῖ ν' ἀσπαστῇ τίς εἰκόνες.

— Τήρα μούτρα! ψιθυρίζουνε κοντὰ μου.

— Τήρα, τήρα, τήρα! δὲν ντρέπεται μπῆτι ἡ βρώμα.

Γύρισα τὸ κεφάλι· δὺο γυναῖκα κοντὰ μου φλυαροῦσαν· δὲν κρατήθηκα.

— Γιατί; τίς ρώτησα.

— Παράτησε τὸν ἄντρα της καὶ πήρε τὸν πρῶτο τοῦ ξαδέερφο· ζοῦσε μαζί του ἔτσι, ἀστεφάνωτη, τώρα αὐτὸς παντρεύτηκε καὶ τὴν παράτησε....

— Καὶ; ἐπανελάβα θυμωμένα.

Ἐμείναν μὲ ἀνοιχτὸ στόμα· σὰν ξαναγύρισα τὸ κεφάλι δὲν ἦταν ἐκεῖ· ὁ ἄδειος τόπος μὲ ἀνακούφισε.

Παρατηρῶ τίς εἰκόνες.... καὶ διαρκῶς θαυμάζω, τὸ ἴδιο σὰ νὰ μὲ εἶχαν κλεισμένη ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ γεννήθηκε καὶ ἔξω μ' ἔβγαλαν στὸν κόσμον.

Ἡ Παναγία εἶναι ζουγραφισμένη ἀλλοιῶρα· ὁ Χριστὸς ποὺ βαστᾷ στὰ γόνατά της φαίνεται νὰ γεννήθηκε ὁ ταχμένος ἐφταμηνίτης· ὁ Ἀρχάγγελος τῆς ἀριστερᾶς πόρτας τοῦ Ἱεροῦ, φορεῖ μπότες καὶ ἔχει πανοπλία μὲ ἕνα τουφέκι ποὺ δὲν ὑπῆρξε ποτέ.

Ὁ δούσυχος· ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος! ἡ φυλλάδα ποὺ βαστᾷ σοῦ θυμίζει τὰ γλυκὰ τὰ τυλιγμένα μὲ φύλλα, ποὺ περνοῦν στὶς διάφορες ἀγορές· τὰ φτερά του εἶναι τοῦ κοκόρου ἀπαράλλαχτα, μὲ χρώμα κεραμιδί, τὰ μαλλιά του βρεμένα καὶ κολλημένα στὸ πρόσωπο—νᾶταν καὶ πρόσωπο τουλάχιστο—καὶ ἡ φουστανέλλα του (γιατὶ φορεῖ, ἔτσι σὰν φουστανέλλα κεντητή), εἶναι φουσκωτὴ—φουσκωτὴ καὶ φρεσκοκολαρισμένη· φαίνεται σὰ νὰ ἔχυσαν νερό μόνο στὸ κεφάλι....

Στὰ μικρὰ εἰκονίσματα ποὺ παρασταίνουν τὰ θαύματα καὶ μαρτύρια τοῦ Χριστοῦ, μένω κυριολεχτικῶς ἄφωνος.

Τὸ γαῖδουράκι τοῦ Χριστοῦ εἶναι μὲ δὺο πόδια.... καμμιὰ τριανταπεταριά ἄνθρωποι παρουσιάζονται σ' ἕνα σῶμα κολλημένοι, καὶ μόνο κεφάλια ἔχοντας....

Ὁ μουστικός Δεῖπνος! ἔ! αὐτὸς ἔχει ἄλλα χάλια ποὺ δὲν περιγράφονται.

Καὶ στέκουμαι θαυμάζοντας ὄχι πλεον τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ ἀλλὰ τὴ φαντασίαν τοῦ ζουγράφου. Καὶ σκέφτομαι: γιατί νὰ θαυμάζουν τοὺς τόσους καὶ τόσους μεγάλους δασκάλους ποὺ ἔχουν γράψει τὸν κόσμον μὲ ἀντιγραφές—μάλιστα μὲ ἀντιγραφές ἐκ τοῦ φυσικοῦ—κι ὄχι αὐτὸν ἐδῶ τὸ καλλιτέχνη καὶ τοὺς ὁμοίους του, οἱ ὅποιοι κατόρθωσαν νὰ παραστήσουν πράγματα ἀνύπαρχτα, τοὺς ἄνθρώπους καὶ τὰ ζῶα τοῦ Ἀρ. π. χ. ἢ τῆς Σιλήνης;

Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ Ἀγάπης προσέλθετε.

Συνήλθα ἀπὸ τὴ ρέμβη μου.

Καμμιὰ δεκαριά παιδάκια εἶναι κοντὰ στὴ Ἀγία Πύλη γιὰ νὰ κοινωνήσουν πιὸ ὕστερα.

Ἐχουν σταυρώσει μὲ δύνκη, καλὰ τὰ χεράκια τους· γυρίζουν διαρκῶς δεξιά καὶ ἀριστερὰ τὰ κεφάλια τους· εἶναι περισσότερὸ ἄσχημα παρὰ ὁμορφα.

Κάτι κοτσιδοῦλες σφιχτοπλεγμένες· σὰν ποντικοῦ οὐρές. Κάτι βρώμικα ποδαράκια μὲ κάλτσες πλεχτές χοντρές, καὶ πᾶνινὰ ρουχάκια καθαρὰ καὶ μπαλωμένα.

Ἕνα φορεῖ σκουλαρίκια· ἔχει τὸ χέρι του σ' αὐτιά του... νὰ μὴ τὰ χάσῃ, νὰ τὰ νοιώθῃ καλὰ περασμένα στὸ κρέας του· ἕνα ἄλλο βάζει καὶ βγάζει μιὰ πεντάρα διαρκῶς ἀπὸ τὴν τσέπη του. Ἕνα τρίτο ξεχνᾷ καὶ φορεῖ τὸ καπέλλο του· ἔπειτα τὸ βγάζει μὲ βία, κοιτάζοντας γύρω του μήπως τὸ εἶδαν...

Ἡ ἐκκλησία ἀπόλυσε.

Φεύγουμε, καὶ μιὰ ἐντύπωση ἔχω, ἄσχημη πικρή. Ἡ ἐντύπωση ποὺ μᾶς μένει ὅταν φεύγουμε καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀρχόντων, τὴν ἐκκλησίαν τῆς χώρας....

ΛΟΥΚΙΑ ΤΑΚΗ ΛΙΑΛΙΟΥ

ΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΤΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΗ

Τώρα μὲ τίς ζέστες ἀξίζει νὰ σᾶς σερβίρουμε μερικὰ νομάτια πάγου ἀπὸ τὸ παρὸν μανιφέστο ποὺ μὲ τὸν τίτλο «Πανελλήνιος ἔνασις ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς γλώσσας», μᾶς ξεφούρνισε τώρα τελευταῖα ὁ Μιστριώτης καὶ ἡ συμμορία του.

Καὶ πρῶτα πρῶτα:

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΣΕΩΣ

«Πλήρης ζωῆς καὶ μεστὴ ἁρμονίας καὶ εὐμουσίας ἡ νέα ἐλληνική, συνδυάζουσα τὸν γλωσσικὸν πλοῦτον πρὸς τὴν ἀκριβείαν τῶν ὄρων, τὴν εὐστροφίαν πρὸς τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν εὐκρίνειαν καὶ ἐνέργειαν τῆς παραστάσεως πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν εὐρυθμίαν τῶν περιόδων, ἀναδείκνυται ἐπιτηδειοτάτη μὲν νὰ ὀρίξῃ καὶ τὰς μάλιστα ἀφηρημένας τῶν ἐννοιῶν, συναυφουμένη μετ' αὐτῶν μέχρι τῶν αἰθερίων στιβάδων τῶν θείων ιδεῶν. καὶ νὰ ζωγραφῇ καὶ τὰς λεπτοτάτας τῶν κινήσεων τοῦ ψυχικοῦ βίου, φωταγωγοῦσα τὸν κόσμον τῶν αἰσθημάτων, ἐπαρκεστάτη δὲ διὰ πάσας τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας, τῆς πολιτείας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς λογοτεχνίας.

Ο ΣΓΛΑΪ ΣΜΟΣ

Οὐχ' ἦττον ἡ ἐπιδημία τοῦ χυδαϊσμοῦ δὲν εἶνε ὅπως ἀκίνδυνος, ὅσον περιωρισμένα καὶ ἂν ὦσι τὰ νοσογόνα τέλματα. Ὡς ὑπάρχουσιν ὄργανισμοι εὐάλωτοι ὑπὸ τοῦ ἐλῶδους μiasματος, οὕτως ὑπάρχουσιν καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως κατὰ τῶν μικροβίων τοῦ χυδαϊσμοῦ, ὅστις ἐναδρεῶν ἐκλέγει τὰ θύματα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν εὐπίστων καὶ πλανωμένων ὑπὸ νοσηρῶν θεωριῶν ἀπειροκάλου καινοτομίας, τῶν μὴ κατανοούντων μὲν μήτε τὸ ἐθνι-

μελίτη της καταντάει ἀπαραίτητη γιὰ νὰ καλονοιστοῦνε τὰ ἔθνη καὶ μᾶς. Αὐτὸ θὰ προσπαθήσουμε τώρα, ἀφοῦ τὸ κάνει κι ὁ ἱστορικός μας, ἀπὸ τὴν ἀνάποδη ὅμως κοιτῶντας αὐτὸς τὰ πράγματα· ἀγχαλά, καθὼς εἴπαμε κι ἄλλοτες, δὲν εἶναι μονάχος του.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ